A baglyok huhogása és szárnycsapkodása erősödik — s a várfal hirtelen lejt. Szédülünk, már közeleg;... rögtön belezuhanunk a tenger fekete testébe.

Csillogva közeleg a végtelen fekete víz: a végtelen halál ring alattunk.

A csobogás zűrzavarossá válik, s a halott város némán eltűnik a távoli, fekete ködben.

Lábunk alatt csörgedeznek a csillogó lapos tengerparti kavicsok.

Lépteink lassan fogynak: erőnk fogytán van. Agyonfáradtan, verejtékesen menekülünk a holt város félelmetes emlékeitől.

Halk vízcsobogás durúzsolva ébreszt álmodozásomból: sápadt arccal és révedező szemekkel keresem a gyönyűrű tengeri alkonyatban Ragusa ősi falait.

A hold permetező ezüst fényében egymást játszva kergető végtelen hullámokon suhan a part felé az éjszakai tengerzúgás...

Rejtelmes meséket durúzsol...

Ismeretlen vizek, messziről jövő örök csobogása...

Dubrovnik, 1932. LÉVAY ENDRE

Mesél a hatodik emelet...

(Egy darab élet)

Az itt következő történet annyira jelentéktelen, hogy talán nem is volna szabad leírnom. Hasonlít majd az egész egy gyorsan összekapkodott, szögletességekkel túlzsúfolt naplójegyzetre. Közlésénél egyedül csak azt hozhatom fel mentségül, hogy jellemző ránk, a fővárosba tévedettekre, akik azt hittük, hogy ott aztán igazán szabad az út a szociális és szekszuális megismerésekhez.

*

Beíratkoztam az egyetemre. Most lakást keresek. Útközben fölpillantottam egy magas palota legfelső ablaksorára. Itt jó volna lakni. Micsoda kilátás tárulhat mindenfelé. Ugyan hányadik emelet lehet? Egy, kettő... épp a hatodik. Otthon azzal váltam el, hogy kiveszek egy hatodik emeleti kis szobát. De hátha nem kiadó. Megkeresem a bejáratot. Érdekes. A hatodik emeleten üresen áll egy kis szoba. A megegyezés gyorsan megy. Másnap már utazó-táskáim is fönt vannak. A szoba kicsi, egyszemélyes. Éppen megfelelő. Úgyse fogadok látogatásokat. Ugyan mit lehet tudni. Hátha egy koleginica... Csak az a kár, hogy lepattogzott már a festék a falról. Újra kellene festeni — dehát diákembernek erre nem tellik. Épp jó alkalom az önálló munkára. Úgyis avval a szándékkal jöttem

el hazulról, hogy mindent a magam erejéből. Persze, bemeszelem. Egészségesebb és világosabb lesz. És hat majd azokra a bizonyos petróleum-szagú rovarkákra is, amelyek olyan nagy elterjedtségnek örvendenek a fővárosban. Másnap már oldom a meszet. Kalciumoxid plusz H_2O egyenlő Kulciumhidroxid. Lúg. Mar, jó lesz vigyázni. Zöld szemüveget veszek föl, nehogy a szemembe csöppenjen a lecsurgó lé. Estére kész vagyok. Igaz, az előadást elmulasztottam, dehát ez is kémia. Másnap kora hajnalban fölkelek megnézni, hogy fehérlik-e a meszelésem. De nem fehérlik. Lepattogzott. Az ötödik kilogramnál rájöttem a meszelőművészet titkára. Másnapra vakítóan fehér a fal. De vakítóan fehér a padló is. Félcentis réteg. Kultiválom a padlósúrolást. Kár, hogy itt fönt nincs vízcsap. A házmesterhez kell leszaladgálni a lifttel. De így még érdekesebb. Kisgyerek koromban lifteztem utóljára. De csak egyszer a városházán. Akkor is kitettek félúton. Most liftkulcsom is van. Huszonöt dinárért vettem a ravasz házmestertől. Nincs benne munkásbecsület. Zsarol. Pedig így mészpettyes kék munkásruhámban hasonlítok is rá. Ahogy fölfelé indulok, kinyilik a liftajtó. Egy fiatal hölgy lép be. Mesebeli alak. Mesebeli közelség. És mégis... Csak most érzem, milyen messze van egy kopott munkásgyerek egy ilyen előkelő, csupaselyem csodától. A negyediken kiszáll. Látja, hogy nézek utána és mosoly fut át az arcán. Én búsan megyek föl a vödörrel. Ez tehát az első nő a hatemeletesből. Jó kis találkozás. Biztosan lány. Olyan alakja volt. Újból nekifogok a munkának. Kezem kisebesedik a mésztől. A kutyafáját, pedig vegyész vagyok. Végre kész a szoba. Saját patent-záram van az ajtón, magam fűrészeltem ki a könyvpolcokat, levezettem a villanykörtét, gyorsforralót készítettem. Egészen kedvemre való minden. Az az előérzetem, hogy évekig fogok itt lakni. Csoda jó érzés az önállóság. Az én házam — az én váram. Csak még a várkisasszony hiányzik. Egész este a liftbeli Elérhetetlen jár az eszemben.

Másnap délután megérkezett az első látogató. Egy ujságíró barátom. Nézte a kezemet és nevetett: „Kellett ez neked?" „A munkásviszonyokat tanulmányozom" — feleltem. Ő derűsen válaszolt: „Én pedig téged tanulmányozlak már régóta. Akarsz erről a témáról egy kis bölcseletet? A te életed az irodalom, mégis az én irodalmam az élet. Te az irodalomért élsz, én pedig az irodalomból. Látod ilyen élhetetlen vagy mindenben. Emlékszem, amikor az a szőke után bolondultál. Nem birtam az időben egy életreval ó verset se kapni tőled, csak csupa limonádét. Akkor is csak azért nem értél el semmit, mert irodalmat csináltál, nem pedig életet. A szívet ma ki kell hagyni a szerelmi játszmákból, ha nem akarsz veszíteni." Azután atyáskodva megveregette a vállamat, cigarettára gyujtott végül megnyugtatott, hogy bolond ember vagyok és fölkelt. Kikisértem a lépcsőházig. Ahogy a szobámba visszatértem még elhagyatottabbnak éreztem magam. Beesteledett. Künn jeges szelek száguldanak és az ablakom megremeg. Van még néhány darab fa a bádogkályha alatt; begyujtok. Ahogy a tűz

pattog és besugározza arcomat, már nem fázik annyira a lelkem. Gondolatok özönlenek agyamba. Írni szeretnék valamit arról, amit a duruzsoló bádogkályha mesél.

Ilyen bolondságokat kapcsolnak össze a rímek:

... A tűz pattog, a tűz mesél
Valahol sok szerelmes él
A szív ott fórr, nincs ott komor
Üres gyomor, nyomor, nyomor..!

Úgy érzem mintha valaki mellettem ülne az ágy szélén. Az az elérhetetlen álomkép a negyedik emeletről. De nem szabad beszélni, nem szabad megtörni a bádogkályha halk meséjét. Tudom, hogy képzelődés az egész, mégis föladom magamnak a kérdést: Mi lenne, ha most nyilna az ajtó és belépne ő avval a feledhetetlen mosolyával amit a liftben felejtett nálam. Hiszen nincs olyan messze a hatodik emelet a negyediktől. Hátha ő is olyan elhagyatott mint én. Hirtelen kopogás. Fölugrom a kulccsal. Sietve csikordul a zár. Az álomkép helyett az egyik szomszéd arcát ismerem föl. Alázatos hangon gyufát kér. Begyujtom. A hatodik emeleten ugyanis minden közös. Odaadom a gyufámat és közben magától adódik az intervjú. A szomszédom foglalkozására nézve kőműves. Júniusban még ott volt az egyik új palota építésénél. Akkor jól keresett. Még küldött haza is az anyjának. Vasárnap is dolgoztak kétszeres bérért. Késő estig tolta a talicskát a felvonó alá. Néha még villanyfénynél is folyt a munka. Szemmelláthatólag nőtt ki a palota a földből. Az volt az élet — mondja elábrándozva. — Kár, hogy csak három hétig tartott. Azóta nincs munka. Nappal a munkabörze előtt ólálkodik, este meg a vasútállomás körül, hátha akadna egy utas akinek a kezéből ki lehetne rimánkodni a bőröndöket. Már két napja nem akadt. Pedig már únja a bőjtöt... A lakás is komisz — folytatja aztán. Itt most heten laknak egy szobában. Mind munkanélküliek. Heten a hetesben nevet keserűen. Bár volna még egy üres szoba, ahova éjjelre is be lehet lógni. Hej, boldog lehet az, aki kinyújtózva allhatik, — szól végül és már indul is a hetes felé. Ennek hiába kívánnék jóéjszakát...

Én még sokáig ébren forgolódom. Nem hagy aludni ennek a hét nyomorgó embernek a sorsa. Azután ismét a liftbeli leány mosolygó arcát látom. Milyen furcsa is ez, hogy én szerelemre vágyom, amikor másoknak még kenyér se jut.

Másnap, ahogy felébredek, kissé elszégyenlem magam. A leányról álmodtam minden bolondságot. Hirtelen kiugrok az ágyból. Derékig lemosom magam hideg vízzel, gyorsan magamra rántom a ruhát, cipőt. Átnézem füzeteimet és már rohanok is az egyetemre. A lift éppen útban van. Sietni kezdek lefelé a lépcsőn. De a negyedik emeletnél mintegy gyökeret ver a lábam. Ott áll a tegnapi ismerős. A megvalósult álomkép. Csodálkozva tekint rám. Én köszönök. Mosolyogva néz végig. Megismert. A lift piros jelző-

lámpája elalszik és már ismét együtt vagyok vele a szűk kis fülkében. Egy levegő ölel át bennünket, már az is valami. Előveszem a liftkulcsomat és már sülyedünk is lefelé. „Én elvesztettem az enyémet" — szólal meg ő váratlanul lágy bársonyos hangján. Én készségesen adom át a magamét. Még füllentek is hozzá, hogy nekem kettő van. Így talán könnyebb lesz elfogadnia. Ő kedvesen köszöni és ahogy a liftből kilépünk, úgy érzem, hogy egy szál már összeköt bennünket.

Az egyetemen nem találom a helyemet, elfelejtek jegyezni, folyton csak rá gondolok. Mikor látom megint?

Pár nap mulva elhatároztam, hogy levelet írok neki. A pontos címét már tudom, bár a nevét nem.

Megkérdezem a házmestertől. Ő bőbeszédűen mindent elmond. Többet is, mint kellene. Szavaival egymás után tépi szét az álmaimat. „Jó kis nő az — meséli. Legujabban egy tiszt jár hozzá éjjelenként. Ennek külön liftkulcsa is van, nem tudom honnan szerezhette.

Én lesujtva tántorgok ki a házmestertől. Mintha fejbeütöttek volna, úgy gyalogolok föl a hatodikra.

Fölérve kibámulok a szobám ablakán. A napfény szikrázik a háztetőkön s a kanyargó folyón, de az én lelkembe gyászos árnyék költözött. Alighogy megszületett, már el kellett temetni ezt az ifjú bolond szerelmet.

Odébbrúgom a kis rozsdás bádogkályhát és az ágyra vetem magam. Megérik bennem az elhatározás. Had nyújtózzék ki végre a hetesszámú szoba hét munkanélkülije.

És még aznap este fölmondtam a hatodik emeleti kis szobát.

Kovács Sz. Zoltán